

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/11/2015
Identifikačné číslo spisu:	1013201985
Dátum vydania rozhodnutia:	17.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1013201985.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a z členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD., v právnej veci navrhovateľa JUDr. S. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom H., proti odporkyni Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sd/111/2013-21 zo dňa 18. novembra 2014, jednomyseľne takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sd/111/2013-21 zo dňa 18. novembra 2014 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25.09.2013 v spojení so zmenovým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 28.10.2013 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil ako zákonné rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25.09.2013 v spojení so zmenovým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 28.10.2013, ktorým zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok zo dňa 12.09.2013 podľa § 65 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Krajský súd mal v konaní za preukázané, že navrhovateľ ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku, t. j. ku dňu XX.XX.XXXX, nebol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov. Podľa potvrdenia Colného riaditeľstva Slovenskej republiky Bratislava zo dňa 31.12.2003 navrhovateľ bol od 19.11.1973 do 31.12.2003 v služobnom pomere a celková doba výkonu služby je 33 rokov a 100 dní. Doba pracovnej činnosti colníka od 19.11.1973 do 31.12.1999 nebola zaradená do zvýhodnenej pracovnej kategórie, preto nie je možné príslušnú dobu hodnotiť v kategórii funkcií a teda v danom prípade aplikovať ustanovenie § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení. Navrhovateľovi nárok na starobný dôchodok nevznikol, pretože nezískal obdobie dôchodkového poistenia v rozsahu 15 rokov a preto

odporkyňa jeho žiadosť správne zamietla. Navrhovateľ podal opravný prostriedok aj proti zmenovému rozhodnutiu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 28.10.2013, ale neuviedol žiadne nové argumenty ktorými by spochybnil jeho správnosť, krajský súd preto potvrdil obe rozhodnutia ako zákonné.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie s odôvodnením, že rozhodnutie súdu prvého stupňa spočíva procesnom pochybení a na nesprávnom právnom posúdení veci. Procesné pochybenie prvostupňového súdu vidí v tom, že odôvodnenie jeho rozhodnutia neobsahuje náležitosti v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., preto predmetný rozsudok nepôsobí presvedčivo, vyvoláva pochybnosti o jeho zákonnosti. Uviedol, že dňom 01.01.2004 sa stal poberateľom výsluhového dôchodku podľa § 38 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dňom XX.XX.XXXX dovŕšil dôchodkový vek 62 rokov, a keďže do uvedeného dňa získal aj 7 rokov a 298 dní dôchodkového poistenia vo všeobecnom systéme, požiadal odporkyňu o priznanie starobného dôchodku v alikvotnej výške zodpovedajúcej dobe poistenia. Poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7So/138/2011 s tým, že aj nesplnenie podmienky získania viac ako 10, resp. 15 rokov poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, ale kumulatívne získanie tejto doby s iným systémom (napr. osobitným), má Sociálna poisťovňa povinnosť zohľadniť a vykonať výpočet dôchodku s prihliadnutím na dobu poistenia vo svojom systéme a dôchodok priznať žiadateľovi po zohľadnení aj nižšej doby poistenia vo výške zodpovedajúcej rozsahu poistenia vo všeobecnom systéme. Odlišným postupom by doby poistenia poistenca neboli zohľadnené v žiadnom zo systémov, čo nezodpovedá zámeru zákona o sociálnom poistení. Rozhodnutia poisťovne a prvostupňového súdu sú preto v rozpore s článkom 33 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb., podľa ktorého starobný dôchodok žiadateľa môže krátiť, a to primerane k dobe trvania služobného pomeru rozhodujúceho pre výšku priznaného výsluhového dôchodku podľa § 38 zákona č. 328/2002 Z. z. Pretože splnil podmienky § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. - dosiahnutie dôchodkového veku 62 rokov a poistenie najmenej 15 rokov (33 rokov a 100 dní v osobitnom systéme a 7 rokov a 298 dní vo všeobecnom systéme), rozhodnutia odporkyne aj krajského súdu sú v rozpore s právnym poriadkom SR, konkrétne s čl. 2 ods. 2 a s čl. 12 ods. 1 Ústavy.

Právne pochybil prvostupňový súd aj v tom, že nárok colníka na starobný dôchodok spája so zaradením do zvýhodnenej pracovnej kategórie funkcií; navrhovateľ si žiadosťou zo dňa 12.09.2013 o starobný dôchodok neuplatňoval nárok na zvýhodnenie prináležiace len poistencom I. a II. kategórie funkcií, preto neexistuje dôvod podmieňovať nárok na starobný dôchodok zaradením pracovnej činnosti colníka do I., resp. II. kategóriou funkcií, ako to aplikuje odporkyňa. Priznanie starobného dôchodku poistencom len I. a II. pracovnej kategórie funkcií (policajtom a vojakom), v ktorých prípadoch už odporkyňa rozhodla, je v takomto prípade diskriminačné vo vzťahu k iným poistencom poisteným najmenej 15 rokov v osobitnom systéme poistenia poberajúcim výsluhový dôchodok.

Vytýkal tiež krajskému súdu, že sa nevysporiadal so zásadnou otázkou - systémom poistenia vo všeobecnom systéme podľa zákona č. 461/2003 Z.z. a systémom poistenia v osobitnom systéme podľa zákona č. 328/2002 Z.z. Zákon č. 328/2002 Z.z. neumožňuje zohľadniť dobu poistenia vo všeobecnom systéme, neumožňuje hodnotiť dobu poistenia v civilnom zamestnaní, ale obsahuje len úpravu výsluhových a naň sa viažucich dôchodkov. Nie je preto možné, aby vnútroštátna právna úprava sociálneho zabezpečenia znevýhodňovala poistencov osobitného systému vo vzťahu k poistencom všeobecného systému nezapočítaním doby poistenia vo všeobecnom systéme.

Vzhľadom na uvedené navrhol, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutia odporkyne zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že dôvody odvolania nepovažuje za opodstatnené. Má za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Podľa potvrdenia Colného riaditeľstva Slovenskej republiky, Bratislava zo dňa 31. decembra 2003 navrhovateľ bol od 19. novembra 1973 do 31. decembra 2003 v služobnom pomere a získal celkovú dobu služby 33 rokov a 100 dní, t. j.

v rozsahu, zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, preto toto obdobie nemožno hodnotiť pre nárok na starobný dôchodok. Rozsudok, na ktorý poukazuje navrhovateľ, sa týka len zachovania nárokov zo zaradenia doby služby do I. alebo II. kategórie funkcií, čo nie je prípad navrhovateľa. Navrhovateľovi nárok na starobný dôchodok nevznikol, pretože nezískal obdobie dôchodkového poistenia v rozsahu najmenej 15 rokov.

Odporkyňa preto trvá na vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia a navrhuje, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 219 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal rozsudok krajského súdu a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne k záveru, že odvolaniu navrhovateľa treba priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 17.02.2016 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu, preto primárne, v medziach odvolania, preskúmal odvolací súd rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, a to najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporkyne.

Podľa čl. 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, ktorý bol vyhlásený v Zbierke zákonov ČSSR pod č. 416/1991 Zb. a má charakter medzinárodnej zmluvy majúcej prednosť pred zákonom (čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky), ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, s výnimkou rodinných prídavkov, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

V Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 5/2011, Stanoviská a rozhodnutia vo veciach správnych, bolo pod č. 55 uverejnené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. októbra 2009, sp. zn. 9 So 214/2008, ktoré sa týkalo obdobnej veci ako je vec prejednávaná a z ktorého okrem právnej vety, že:

„Ak je príspevok za službu, priznaný ako dávka sociálneho zabezpečenia, považovaný za výsluhový dôchodok, môže od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení (zabezpečení) plniť funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) len vtedy, ak jeho výška zodpovedá výške starobného dôchodku, primeranej dobe trvania služobného pomeru.“ a

„Pri určení výšky starobného dôchodku je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, hodnotené na účely príspevku za službu. Až po takom stanovení výšky starobného dôchodku možno sumu starobného dôchodku krátiť o sumu príspevku za službu, považovaného za výsluhový dôchodok.“

vyplýva aj jednoznačný právny názor, že na účely stanovenia výšky starobného dôchodku je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, hodnotené na účely výsluhového dôchodku. Až po takom stanovení výšky starobného dôchodku možno sumu starobného dôchodku krátiť o sumu výsluhového dôchodku, pričom z čl. 33 ods. 2 Dohovoru vyplýva, že v prípade súbehu nárokov na starobný dôchodok tak zo všeobecného ako aj osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) je v zmysle Dohovoru možné starobný dôchodok zo všeobecného systému iba krátiť, a to najviac o sumu, ktorá neprevyšuje sumu výsluhového dôchodku.

Napokon aj v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 7So/138/2011 z 15.08.2012, na ktoré poukazuje navrhovateľ a ktoré bolo prijaté správnym kolégiom najvyššieho súdu ako judikát č. R 83/2013, je uvedené, že ...“ vtedy, ak by navrhovateľ aj nesplnil podmienku získania viac ako 10 rokov poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, ale získal by potrebnú dobu po zhodnotení poistenia v osobitnom systéme, má odporkyňa povinnosť vykonať výpočet dôchodku s prihliadnutím na dobu poistenia vo svojom poistnom systéme a dôchodok priznať navrhovateľovi po zohľadnení aj nižšej doby poistenia vo výške zodpovedajúcej rozsahu poistenia vo všeobecnom systéme“ a tiež „Absolútne vylúčenie hodnotenia doby poistenia zo všeobecného systému u tých poistencov, ktorí získali dávky dôchodkového poistenia (zabezpečenia) v inom systéme sociálneho poistenia, a nie v systéme všeobecnom, má za následok horšie zaobchádzanie s nimi, ako s poistencami, ktorí sú poistení v zahraničných systémoch sociálneho poistenia a u ktorých samotná poisťovňa vôbec nepochybuje o spôsobe výpočtu ich dôchodkových dávok spôsobom krátenia, ktorý zabezpečuje primerané poistné plnenie za obdobia, v ktorých boli poistení na Slovensku po zohľadnení dôb poistenia v iných systémoch“.

Ako vyplýva z obsahu spisu, odporkyňa rozhodla o žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok najskôr rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25.09.2013 tak, že ju zamietla pre nesplnenie podmienok podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého má poistenec nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek, a ďalším rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 28.10.2013 rozhodla rovnako, len upravila dôvody svojho rozhodnutia. V konaní nebolo sporné, že navrhovateľ dovŕšil dôchodkový vek dovŕšením 62. roku veku, t. j. XX.XX. XXXX, a k tomuto dňu nebol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov - získal iba 2 853 dní obdobia dôchodkového poistenia. Rovnako nebolo sporné, že navrhovateľovi bol priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z. za dobu služby v rozsahu 33 rokov 100 dní.

Odporkyňa žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok zamietla napriek ustálenej judikatúre súdov (napr. judikát R 55, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9So/108/2012), že aj poberateľom výsluhových dôchodkov môže vzniknúť nárok na starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového poistenia, pokiaľ nebola zohľadnená doba ich „civilného“ zamestnania, s prihliadnutím na dobu dôchodkového poistenia, získanú v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, za súčasnej aplikácie čl. 33 dohovoru č. 128.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok nie je v súlade so zákonom, preto podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil tak, že toto rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie, v ktorom bude musieť o jeho žiadosti znova rozhodnúť, pričom je viazaná právnym názorom odvolacieho súdu.

O trovách konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 250k, § 224 ods. 1 a 2 v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože úspešnému navrhovateľovi trovy konania nevznikli, resp. si ju neuplatnil a odporkyňa nemá na ich náhradu zákonný nárok ani v prípade úspechu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.